

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Аналізується процес формування комунікативної компетентності фахівців сфери цивільного захисту

Загострення небезпек різного походження в Україні виходять за межі безпеки людини. Ураховуючи реалії сьогодення, з одного боку, це проведення воєнних дій на території України, з іншого – погіршення техногенно-екологічної ситуації, в додаток небезпеки соціального та епідеміологічного характеру набувають все більших негативних обертів впливу на громадян країни та на довкілля.

Прагнення нашої держави поліпшити ситуацію та захистити своїх громадян від небезпек [1, с. 43]. Для досягнення такої мети потрібні фахівці з сфери цивільного захисту, щодня в екстремальних умовах сучасного часу вони долають наслідки надзвичайних ситуацій та у непередбачуваних й складних обставинах доводять свою професійну компетентність.

З огляду на діяльність фахівців цієї галузі треба зазначити, фахівці цивільного захисту постійно перебувають в динамічному стані надзвичайних ситуацій, від чого змінюються їхні функціональні обов'язки та дії. Залежність знань та умінь, які формують професійну компетентність від впливаючих змінних зовнішніх факторів змушують осіб, які задіяні у сфері цивільного захисту, вдосконалюватися.

Вдосконалення професійної майстерності відбувається через безперервне навчання [2, с. 88]: підвищення кваліфікації, перепідготовку, важлива і фізична підготовка. В мінливих умовах сьогодення підвищувати професійні компетентності фахівцям доводиться поєднуючи навчання та виконання службових обов'язків, незалежно від умов та обставин.

Процес комунікації фахівців цивільного захисту, це один із важливих факторів швидкого вирішення проблем, які можуть бути пов'язані з надзвичайними ситуаціями. Важливі правильні та виважені результати діяльності підрозділів цивільного захисту на змінні умови обставин надзвичайних ситуацій [3, с. 292]. Ефективність виконання службових завдань фахівцями сфери цивільного захисту і є професійною компетентністю.

Зазначимо, формування компетентностей повинно включати, як набуття основних знань, вмінь та навичок, так і ефективну усвідомлену комунікативно-компетентну позицію фахівця, що сприятиме його подальшому професійному розвитку та самовдосконаленню.

Формування професійної компетентностей неможливо без самостійної роботи. Важливі чинники для подальшого професійного та кар'єрного зростання, це самосвідомість, відповідальність, осмислення обраної діяльності. Питання самостійності впливають на уміння планувати власну діяльність щодо обраного фаху.

Державній службі, зокрема управлінню з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міських рад країни, потрібні фахівці, які будуть

мати компетентності для ефективної роботи та кваліфікованої взаємодії зі фахівцями приміжних галузей. Така комунікативна компетентність необхідна також для успішного розв'язання завдань [4, с. 220] місцевого, регіонального та державного рівнів, у деяких випадках і на міжнародному рівні.

Комунікативна компетентність, це рівень професійної компетентності у будь-якій сфері діяльності, зокрема такої важливої в сучасних умовах, як служби цивільного захисту. Тому комунікативна функція у фахівців повинна включати уміння чітко і ясно виражати думки, пояснювати, організовувати та підтримувати розмову, приводити аргументи. Здійснювати самозбереження при любых обставинах (екстремальних та небезпечних ситуаціях) у професійній діяльності, це використання професійного досвіду [5, с. 15]. Таки чинники впливають/формують/змінюють/наповнюють комунікативні компетентності.

Серед ключових компетентностей (загальних, спеціальних) фахівця з цивільного захисту, ми виділяємо саме комунікативну, оскільки саме вона допоможе успішно приєднуватися до системи соціальних відносин. Зрозуміло, що професійно обумовлені комунікативні компетентності стосуються знань [6, с. 143] державної мови та застосування її у професійному контексті (грамотність); службового листування та спілкування; підготовки і проведення публічних виступів, комунікативних заходів; внутрішньої та зовнішньої комунікації. Звернемо увагу, міжнародна взаємодія та міжкультурні комунікації будуть забезпечені знаннями фахівцями іноземної мови (мов). Володіння іноземною мовою підвищує комунікативну компетентність фахівця цивільного захисту.

Професійні можливості фахівця успішно реалізуються при сформованих комунікативних компетентностях, вони допомагають вступати у різного роду комунікації (вербальні, невербальні, усні й письмові); вирішувати комунікативні задачі (ведення переговорів, встановлення/підтримка контактів тощо).

Отже, реалізація певних комунікативних здібностей фахівця у сфері цивільного захисту проявляється завдяки комунікативної компетентності, яка в свою чергу характеризує узагальнену комунікативну властивість особистості у професійній сфері (цивільний захист). Ми погоджуємося з тим, що комунікативна властивість сприяє професійній діяльності фахівця цивільного захисту, якісно змінює його знання та навички.

Відзначаємо, якісні характеристики формуються через розвиток комунікативних умінь. Фахівцю управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міських рад притаманні комунікативні здібності, такі як: організація та ведення процесу спілкування; вміння налагоджувати контакти; здатність управляти процесами контактування та спілкування; правильно оцінювати свою реакцію і реакцію партнерів на різні ситуації при співпраці. Зазначені комунікативні якості потрібні під час ухвалення управлінських рішень у надзвичайних ситуаціях.

Таким чином, комунікативні компетентності, це багатоаспектне явище, яке буде реалізовуватися при конкретних умовах та функціонувати як єдине ціле.

Література

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану // Моделювання соціально-економічного розвитку в системі забезпечення продовольчої безпеки: зб. тез Всеукр. наук-практ. конф. (м. Миколаїв, 10-11 трав.2023р.). Миколаїв: МНАУ, 2023. С. 41-44. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13902>.
2. Гуменний М. В. Професійне навчання запорука підвищення конкурентоспроможності персоналу на ринку праці// Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України: 32-ї студентської науково-теоретичної конференції, 18-20 березня 2020 р., Миколаїв. – Миколаїв: МНАУ, 2020. - С. 87-90. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7026>.
3. Курепін В. М., Іваненко В. С. Форми участі народовладдя на місцях під час воєнного стану // Правові засади організації та здійснення публічної влади: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю від дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 31 березня 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 291-293. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13727>.
4. Курепін В. М. Управління силами цивільного захисту в умовах реформування територіальної організації публічної влади в Україні // Правові засади організації та здійснення публічної влади: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 17 червня 2022 р. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 219-221. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11870>.
5. Буга Р. Р. Реформування місцевого самоврядування з питань захисту населення і територій від негативних наслідків надзвичайних ситуацій, як гарантована безпека людині // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти: матеріали міжнар. наук-практ. конф. м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв: МНАУ, 2021. С. 14-17. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9819>.
6. Курепін В. М. Компетентнісний підхід при підготовці фахівців у сфері цивільної безпеки для підприємств аграрного профілю // Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Дніпро, 25 березня 2021 р. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. С. 141-145. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9235>.

Коваленко Олена
(м. Одеса)

**КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНИХ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**